

Úvodník

Milé čtenářky, milí čtenáři e-Věstníku,

slunovrat je za námi a naše včelky se pomalu, ale jistě začínají chystat na zimu. Po mizerném a nevyčísitelném jaru se přece jen začínají plnit medníky a roztáčet medomety, takže už nevytáčíme jen své nejbližší, nýbrž i onen magický sladký a voňavý poklad...

Je tady také rozhodující období, kdy můžeme něco udělat pro ochranu tzv. zimní generace našich včelích partnerek. K tomu je dobré vědět, jak na tom jsou, tedy sledovat jejich napadení roztočem *Varroa destructor* (třebas i kombinací monitorovacích metod – od přirozeného spadu přes smyv foretických roztočů až po testy napadení trubčího i dělničího plodu). Nezapomínejme také na virózy, které jdou někdy s vysokým napadením roztočem ruku v ruce.

Pomalou končí to nejpoetičtější z celého včelaření, chov matek. Nebyla to letos často žádná sláva, že? A navíc už včely s pomalu končící snůškou začínají intenzivně slídit, což nás nutí být stále na stráži, zejména u později vytvořených oddělků.

Máme za sebou celý letošní běh letních škol a k tomu PSNV-CZ zažila velký svátek: totiž slavnostní ukončení 1. oficiálního dvouletého učebního cyklu v oboru Včelař na SOU v Blatné. Z této slavnosti i z letních škol přinášíme pár postřehů. Zároveň přinášíme pozvánky na připravovaná včelařská setkávání.

Redakce

P. S.: Ještě dovoluje návrat k minulému, 9. číslu e-Věstníku, které jsme věnovali upozornění na možný výskyt melecitózního medu v některých lokalitách. Do redakce nám přišly další ohlasy, ale zdá se, že zatím je melecitóza opravdu záležitost lokální. Předběžná opatrnost by tedy neměla opadat. Zdá se, že zatím probíhá docela vydatná snůška medovicového medu a medovice je z listnáčů i z jehličnanů.

Včelařské vzdělávání

Letní školy jsou pro letošek v cíli

Letošní cyklus letních škol je za námi. Zrekapitulujme si je: začalo to v **Báلكově Lhotě u Tábora** (10. 5. – 12. 5. 2013), pokračovalo ve **Lhotce u Telče** (17. 5. – 19. 5.), 24. 5. – 26. 5. se konala premiérová škola na Karlovarsku, a to v **Horních Tašovicích u Bochova**, následovala škola v **Háji ve Slezsku** a na **Borových Ladách na Šumavě** (obě 31. 5. – 2. 6.). Celý cyklus se letos uzavřel premiérovou školou v Bílých Karpatech, tedy v **Březové**, nedaleko Uh. Hradiště (21. 6. – 23. 6.) a tradiční poslední školou, setkáním v **Krušlově u Volyně** (28. 6. – 30. 6.).

Již jsme o tom psali v letošním 8. čísle e-Věstníku: letošní výběr byl o dvě školy bohatší a pokrývá dva regiony, které dosud svoji školu neměly, Karlovarsko a Bílé Karpaty. To je moc dobře. Navíc přibyli noví organizátoři, kteří dokázali zajistit patřičné zázemí. A další projevují zájem o pořádání školy v příštím roce.

Je to dobré, musíme však v této věci vyřešit problém, který je za této situace logický. Těch několik lektorů, kteří se snažili objíždět většinu škol, tento rozsah již při svých četných aktivitách těžko zvládá, bylo by tudíž ku prospěchu věci, aby se připojili další. Někteří se již objevují, což je významná pomoc. Dobrým nápadem, který se objevil v jedné z následných debat, je také návrh vyčlenit část programu jednotlivých škol pro regionální problematiku a místní specifika.

Další zkušeností z letošních škol je, že bude dobré oddělit organizační, manažerskou práci na škole od odborné. Lektoři by se měli věnovat odborné složce a organizace by měla zůstat na bedrech někoho jiného, nejlépe samotných pořadatelů v místě (samozřejmě v úzké spolupráci s kanceláří PSNV-CZ), se školami je totiž dost práce před jejich začátkem, při jejich konání i po jejich skončení. Lektorům se tak uvolní ruce a mohou se koncentrovat na odbornou a pedagogickou stránku věci. Pokud k tomu musí ještě „papírovat“, úřadovat, kontrolovat, urgovat... je to veliká zátěž. Je dobré, že na řadě škol se již tento modus povedlo aplikovat. A je také dobré, že se noví dobrovolníci začínají sami nabízet. Jsme přece pracovní společnost... :-). Tedy že by se zrovna hrnuli, to ne, ale přece jen... Díky jim už teď a všem, kteří uvažují, že by do toho šli, povzbuzení: neváhejte, na všem se lze domluvit s kanceláří Společnosti, vše lze probrat a dohodnout a PSNV-CZ poskytne maximální možnou pomoc. Během podzimu a zimy jistě bude čas se k tématu vrátit a vše prodiskutovat. Třeba právě na stránkách e-Věstníku, které jsou tu ostatně od toho...

Stejně tak, pokud máte zkušenosti i zážitky z letošních škol, o nichž si myslíte, že by zajímaly ostatní, neváhejte a pošlete nám je do redakce. Postřehy a hodnocení účastníků i lektorů a další zpětné vazby jsou pro všechny nesmírně cenné. Vaše názory rádi zveřejníme a nabídneme ku společné debatě, která nám všem může jen prospět. Vděční budeme i za fotodokumentaci, již můžeme umístit do e-Věstníku i na web PSNV-CZ.

V dnešním čísle přinášíme první ohlas na letní školu v Háji ve Slezsku.

Chtěli bychom znovu poděkovat všem, kteří přijeli a kteří jakkoli přiložili ruku k dílu a ku zdaru tohoto dlouhodobého projektu. Letos to bylo opravdu těžké, počasí často bylo hodně proti, ale vše se nakonec podařilo a snad i k všeobecné spokojenosti zvládlo.

Redakce

LŠNV v Háji ve Slezsku

Háj – už tento název láká k návštěvě a je pravda, že údolíčko včelnice pana Žídka stojí za shlédnutí. Pravda, trošku jsme si zajeli k vůli objíždě, ale o to více viděli z okolí, které je malebné i při nepříznivém počasí, která, jak se ukázalo, byla vytrvalá. Nechci se rozepisovat o super kvalitách, vstřícnosti a optimismu lektorů, i když si to stonásobně zaslouží. Zaujala mě jiná stránka. Jak je možné, že sobě cizí lidé, kteří se tu v pátek ráno sešli plni očekávání, se v neděli neradi loučili... A myslím, že nepíšu jen

za sebe... Nezaznamenala jsem nikoho, kdo by si s někým přece jen nepadl do oka. A pak, že lidé z jiných krajů k sobě nemají blízko (tímto Vás všechny zdravím, mí noví přátelé, hlavně osazenstvo chatky). Jen škoda, že jsme nebyli ubytováni všichni pohromadě, protože stále bylo o čem hovořit. Ještě že bylo útulno v hospůdce, o jejíž specialitě, syrečcích v medu, jsem všude vyprávěla. Za ty tři dny jsme získali spoustu informací podávaných s nadšením, viděli neuvěřitelné množství postupů a práce, kterou snad budu někdy schopná, díky letní škole, sama vyzkoušet se svými voňavými děvčaty. Abych nezapomněla: medovina byla výborná a děkuji za ochutnávky (doma se nestačili divit: „Mámo, ty jsi pila?“ Jsem tak trochu abstinent.). Trvalo mi dva týdny, než jsem si vše utřídila v hlavě a v zápisníku, no nevím, nevím, jestli něco nezapomenu. To, co nám bylo nabídnuto k vědění, okouknutí a poklábození, by vydalo na týdenní pobyt – tedy nereálné, protože nikdo nemá tolik času, ať je fanda do včel, nebo ne. Teď už vím jistě, co jsem loni tušila. Pronikala jsem do všech tajů včelaření ve včelách mého včelařského přítele Pavla (málokdo má to štěstí, že najde nadšence, který vám vše vysvětlí, navnadí a ukáže), četla spousty literatury. Už je to jasné, v očích dosavadních přátel, kolegů a rodiny jsem postižená jako všichni včelaři. Ale jsem na to pyšná a doufám, že lektorům ani novým přátelům neudělám ostudu. Vždyť opravdu všichni, co jsme se v Háji sešli, máme blízko k přírodě, k lidem, a proto si máme tolik co říci.

Na závěr bych chtěla napsat, že zúčastnit se letní školy je bezva věc. Stačí si jen vybrat, na jakou úroveň si troufáte, kde se jí chcete účastnit a hlavně se včas přihlásit (loni nezbylo místo a už vím, proč). Já si vybrala Háji, protože i když jsem to pojala jako dovolenou, měla jsem blízko domů – jakože kdyby něco...

Takže děkuji pořadatelům PSNV-CZ, p. Žídkovi a jeho rodině (mimochodem včely Žídků jsou hodné a mírné, když si vzpomenu, co jsme s nimi prováděli...), lektorům I. Černému, M. Počuchovi, párnům Matelům, J. Danihlíkovi, J. Blinkovi za vyčerpávající trpělivost k všetečným otázkám. A zdravím p. B. Paveru, kterému se ještě jednou omlouvám za nedorozumění na jeho včelnici, kde se krásně povídalo, než jsme se rozjeli domů, a kde se konečně slunce trošku déle zdrželo na obloze.

Vrátit se v pondělí do reality a ještě s myšlenkou povodní u některých z Vás, milí zúčastnění, bylo opravdu tvrdé.

Markéta Pelikánová

P. S.: fotky J. Vondráka z letní školy v Háji ve Slezsku si můžete prohlédnout na [webu](#).

K dnešnímu textu přinášíme jednu momentku autorčinu, na níž je naopak zmíněný fotograf...

V SOU v Blatné absolvovali první frekventanti dvouletého studia

Začali na podzim 2011, měli za sebou své rodiny, své práce a běžné každodenní povinnosti, ale před sebou necelé dva roky studia pod vedením našich předních odborníků. A měli touhu držet nakonec v ruce výuční list, díky němuž se z nich stanou včelaři... Ano, obor 41-51-H/02 VČELAŘ, tedy jeho dálková forma, má první absolventy! 21 jich ukončilo úspěšně náročné závěrečné (praktické i teoretické) zkoušky (navíc většina s vyznamenáním a některé ze závěrečných prací byly navíc natolik zajímavé, že se uvažuje i o jejich publikaci) a na blatenském zámku za účasti pana starosty a vedení školy i lektorů a rodinných příslušníků dostali všichni onen vysněný dokument. Kdo by si to byl ještě před nějakými čtyřmi lety pomyslel...

Navíc:

Zároveň již běžící další první ročník letošního jaro zakončil odborným výcvikem a od září nastoupí další prváci, kteří uspěli u přísných přijímacích zkoušek. A k tomu všemu se od září přidá nový ročník projektu **Včelař – Farmář**... V Blatné tedy bude veselo...

Několik zajímavých fotografií a další podrobnosti si můžete prohlédnout na [webu PSNV-CZ](#). A k tomu nabízíme níže jednu osobní reminiscenci.

Interview Slávky Petrákové s ředitelem SOU Blatná, které ve spolupráci s PSNV-CZ zajišťuje akreditovaný učební obor Včelař (a to z periodika 5+2 – Strakonicko z 16. 5. 2013) si můžete přečíst celé [zde](#): Kolegyně a kolegové, čerství absolventi oboru, nechcete se také přidat s Vašimi postřehy? I ostatní by jistě velmi zajímalo, proč jste do toho šli, co jste od toho očekávali, zda se Vaše očekávání splnila, jak jste to vše při ostatních životních povinnostech zvládali, co na Vás udělalo největší dojem, co byste naopak vylepšili...

Redakce

Jak se po studiu v Blatné změnil můj pohled na včely, včelaře i včelařství

Když doma padlo rozhodnutí – pořídíme si včely, měli jsme naprosto jasnou představu. Pár úlů (max. 3 – 4 kusy) umístíme na zahradu k domu. Včas nasadím medníky, na podzim zakrmím a budeme si užívat vlastní med od vlastních včel. První rok vše vyšlo podle plánu, první 3 oddělky byly umístěny na své místo. Včely celé léto nosily med a já nevěděla, co s ním. Matka neměla kam klást, souše nebyly a vytočit med nebylo čím. Dodnes netuším, jak se mi to podařilo, ale včely zřejmě z pudu sebezáchovy opravdu do zimy vystavěly 3 NN a my i přes nejlepší sezonu za posledních 10 let neměli ani dkg vlastního medu. Ale měli jsme včely. V té době už jsem měla za sebou LŠNV, pár kursů pro začátečníky, ale někdo po ruce nebo v okolí, kdo by měl nástavkové úly a byl ochoten poradit, se nenašel. Hledala jsem informace, kde se dalo, sama jsem se pokoušela o samostudium nějaký ten pátek, ale moje včely prostě četly jinou literaturu a dělaly úplně něco jiného, než jsem chtěla já. Podala jsem si přihlášku do Blatné, nultý ročník nevyšel, ale byla jsem rozhodnutá to zkusit dál. Příští rok jsem i já nastoupila do prvního ročníku už oficiálního studia oboru včelař.

První šok přišel hned, jakmile jsme byli u včel. Teprve na školní včelnici jsem viděla, co jsou to silné včely. Do té doby jsem si myslela, že i ty moje patří k té lepší polovině. Včely byly sice v pořádku, ale stanoviště opravdu ne. Mít včely u domu je fajn, ušetří to hlavně první roky mnoho práce, kdy se neustále pro něco vracíte a nemáte zkušenosti, co je třeba brát vždy s sebou. Z hlediska včelí pastvy jsou ale mnohé vesnice pro včely jen vyprahlou pouští, pár ovocných stromů by se našlo, řepka je také všude, ale pokud nevyjde počasí a včely tuto snůšku prošvihnou, pak už jim není co nabídnout. Golfové trávníky, bazény s filtrací a symbolická bezúdržbová zahrada včely nevytrhne.

Druhý šok byla práce u včel. Jakmile jsme získali jistotu a viděli, jak v naprosté pohodě manipulují s rámkami naši učitelé, zkusili jsme včelám nalhat, že to taky tak umíme. A ono to fakt funguje, do konce první školního roku jsme byli všichni bez rukavic. Hned po prvních (a úspěšných) pokusech o přelarování v Blatné jsem se sama vrhala do chovu matek. Už jsem včelař, mám svoje první matky a vlastní oddělky, umím si včelstva sama rozšiřovat nejen chytáním rojů.

V Blatné jsem se naučila mnohem víc, než jsem očekávala. I přes obrovské úhyny, které byly následující sezony v místě mého bydliště, jsem si udržela vždy všechna včelstva, dokonce se mi daří i včely rozšiřovat a v podletí zazimovat silná a zdravá.

Změnil se můj pohled na včely. To, že mám včely, neznamená, že musím mít med (cituji spolužačku, p. M. Šotolovou). Je třeba vědět, kdy a jak provádět zásahy u včel, a k tomu jsou nástavkové úly ideální. Už bych si nekoupila med u každé cedule *prodej medu zde*. Dříve jsem obdivovala med i ve skleničce od tatarky, pokud jsme zahlídly neuklizenou garáž po vytáčení medu, říkala jsem si, jak je to dobřej včelař a že včelařit můžou opravdu jen ti nejlepší. Bohužel tomu tak není, u nás může včelařit naprosto každý a podle toho to taky vypadá.

Pochopila jsem, že mít troje včely celý život, nic se nenaučím. Mám okolo 20 včelstev na 2 stanovištích, doma jsou dočasně jen sběrné oddělky.

Profesionální včelař ze mne nebude, na to nemám fyzické předpoklady ani prostory. Díky Blatné jdu přesto jiným směrem, než jsem si plánovala. Naučenou teorii se snažím převést do praxe, vnímám včely a včelařství v širším rozsahu než dříve. Včely nejsou už jen koníčkem, k včelařině chtě-nechtě přičuchla celá rodina, a pokud jsou ještě ochotní vás podporovat a sponzorovat, máte vyhráno.

A to učení, pravda, do hlavy to samo jako za mlada nejde. Díky testům, zkouškám a písemkám jsme si museli opravdu k učení sednout a učit se. O to víc nás to jako kolektiv stmelilo, vzájemně jsme si pomáhali, radili, společně vypracovávali otázky atd.

Jo a za posledních 10 let jsem se opravdu tolik nenasmála jako v Blatné. V dnešní době, plné shonu, stresu, to byly krásné chvíle a budou mi chybět stejně jako spolužáci i učitelé.

A ještě něco k závěrečným zkouškám. Jaké jsme měli předměty a o čem nám naši učitelé přednášeli, jsem psala ve věstníku již dříve. Závěrečné zkoušky byly náročné. Možná je to věkem, možná je ještě moc krátká doba po jejich absolvování a časem změním názor.

První část byla písemná práce, z několika témat jsme si museli jedno vybrat a během 4 hodin vypracovat odpovědi a něco o něm napsat (např. Včelařský rok, jednotlivé zásahy v daném období, fenologie, Včelí nemoci, Marketing ...). Odpoledne probíhala obhajoba seminárních prací (Power point), které jsme vypracovávali samostatně ve druhém pololetí 2. ročníku. Praktická zkouška probíhala další den na několika stanovištích, které jsme museli obejít (školní včelnice, dílna a odborná učebna). No a poslední ústní zkouška před komisí, kde se losovaly další otázky, na přípravu před zodpovězením bylo 15 minut.

Nevím, jak probíhá studium v Nasavrkách, ale celý koncept závěrečných zkoušek byl převzatý z SOU Včelařského Nasavrky, a tudíž i všechny otázky byly společné pro všechny studenty včelařství v ČR. Jen tak mimochodem, v Nasavrkách se studuje 3 roky, v Blatné na to stačí 1,5 roku.

Nemůžu mluvit za zkušené včelaře, zda pro ně bylo studium přínosem a splnilo jejich očekávání. Pro začátečníky ale rozhodně doporučuji. Teď zpětně vím, že sama bych se tak daleko nikdy nedostala a některé závažné situace bych nedokázala včas ani správně řešit. Kdysi před lety, ještě bez včel, jsem byla na školení pro začátečníky. Profesionální včelař, který nám přednášel, na závěr řekl, že nejlepší by bylo pro nás i pro včely, kdybychom nikdy nezačali včelařit. Trošku bych to pozměnila, včelařit by neměl každý, jen ten, kdo je ochotný se jakkoliv vzdělávat.

H. Zaoralová

Včelařská setkávání

Chvála medu – tradiční včelařské setkávání

Sobota 27. července 2013 od 10 hodin, celý areál Horního hradu (okres Karlovy Vary)

PSNV-CZ, včelaři Karlovarska a hradní pán Horního hradu Pavel Palacký Vás zvou na tradiční již 7. ročník **Chvály medu**. Akce je ideální příležitostí pro rodinný výlet, kde si všichni určitě přijdou na své.

Včelaři – odborné přednášky na aktuální téma, poradna o výrobě medoviny, poradna pro začínající včelaře, včelařské debatní kroužky do pozdních hodin;

Milovníci přírody – prohlídka přílehlého arboreta a botanické zahrady;

Mládež a děti – dětský koutek, hrané pohádky, řemesla, výroba vlastní svíčky máčením, kejklíři.

Pro všechny účastníky je připravena prohlídka hradu s hradní věží, prezentace včelařství a včelích produktů, možnost prohlídky a nákupu včelařských pomůcek a zařízení, hradní občerstvení všeho druhu. Večer je plánovaná tradiční debata u ohně nejen na včelařské téma. Na hradě je možné přespát ve svých lůžkovinách.

Včelaři, kteří u pokladny odpovědí správně na odbornou otázku, mají zlevněné vstupné.

Srdečně zvou pořadatelé

Více informací:

[Horní hrad](#)

[Chvála medu aneb Sladké slavnosti](#)

[Virtuální prohlídka](#)

SLEZANEK

ZPRÁVODAJ NÍZKONÁSTAVKOVÉHO KROUŽKU
"Slezan" při PSNV
1983 – 2013

Červenec 2013

POZVÁNKA

Na schůzku, která se uskuteční dne 11. července 2013. v 16,00 hodin na včelnici Aleny Vítkové v Čermné ve Slezsku.

Téma besedy: **Včelaření na celorámku v úlové soustavě Dadant a dodávání zimních zásob.**

Jak se tam dostaneme:

Ve Vítkově odbočíme na směr Budišov nad Budišovkou. Zhruba po třech kilometrech jízdy dojedeme do dědiny Čermná. Projedeme okolo kostela, jež budeme mít po pravé straně. Nad horizontem se nám objeví silueta dvojdomku, což je bývalý statek. Roste před ním živý plot. Pravý domek má číslo 48. Levý 51, což je rezidence paní Vítkové, za ním se pak nachází její včelnice.

Tak šťastnou cestu. A nězabludtě. Bo v tym mišče je včil pravý Babylon čtyř ročních období. Včelí předjaří zmišané z jarem, létem i včelím podzimem. Kvitně ryps, malína i zlodějka včel.

K temu všeckem se do toho všeckého zamišali i produčenči medovicového medu. No a jak se v tym galimatyašu maju včely zorientovač, natož včelář či včelářka? Lečeč najprv na ten ryps či k zlodějce do špajzu nasavač sladký voňavý mok, co vyčeka z dřurávych hrncu, alebo lečeč ku stromum, kaj z něba sladka rosa pada a olizovač jehličiči či lišičiči? A včelář či včelářka? Ma chystač mednikové nastavky, něbo chystač krmeni? No, babo rad. No, něněcháme ju v tym samotnu, bo i nam to něhraje, jak sme zvykli. Už sme chystali krmeni a místo toho aby šme hrnce a medomet z nova chystali. Tak přijedče, bo vjacej hlav vjac mudroši, chytrošiči a rozjimáni nad tym, jak s nama zas příroda s včelama vypekla.

Ano, přátelé Slezanisté a ostatní příznivci včel a včelaření, letním slunovratem končí včelařská sezona a začíná nová. A s ní přicházejí nové starosti o naše včelstva. Na prvním místě je zabezpečit dobrý zdravotní stav zimní generace včel. Nejen léčivem, ale především potravou. Dostatkem pylu v okolí naší včelnice. Včasným dodáním zimních zásob glycidů tak, aby odpovídaly síle přezimujícího včelstva. Ponechání dostatečného množství medných zásob z jarní snůšky ve včelstvu (pozor na zkrystalizované zásoby medovice! V suchých úlech jsou pro včelstvo nepoživatelné a dochází k úhynu na zásobách). Med nejde ničím nahradit. Jen on obsahuje všechny chemické prvky ke zdárnému přečkání zimy a brání virovému onemocnění včelstev. Proto se nelakomte na všechen med v úlech. Především na ten, jež mají včely uskladněny v blízkosti plodového tělesa. Jen ten napomáhá zabránit propuknutí virových onemocnění včelstva. Taktéž nepamenejte na toto pořekadlo: Kolik máš zavíčkováného plodu 20. července, tolik ho máš 20. března příštího roku. A o tom to včelaření je.

Ostatní na besedě.

V. Židek

Příští schůzka 8. 8. 2013 na včelnici Jiřího Žídka v areálu Hospůdky u Jury při Háji ve Slezsku.

Zvou Slezanisté